

prvý odstavec poslední věta c. ř. s., byl postup procesního soudu správný, ježto § 398 c. ř. s. dovoluje žalobci navrhnouti, by byl vynesena rozsudek pro zmeškání, jakmile žalovaný nepodal odpovědi na žalobu v čas, z čehož jest usouditi, že pro tento zvláštní případ neplatí obecný předpis § 145 druhý odstavec, mimo to odporuje opačný názor § 128 c. ř. s. prvý odstavec poslední věta, neboť bylo by tím umožněno stranám samovolné prodloužení soudcovské, po případě zákonné lhůty § 243 c. ř. s.

Čís. 7287.

Nárok proti obci na Moravě na vrácení přeplatku obecní dávky ze zábav nelze uplatňovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 6. září 1927, R II 168/27.)

Žalobce domáhal se na žalované obci V. na Moravě vrácení 10% zvýšení dávky ze vstupného do kinematografických představení. Procesní soud své stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva. Důvody: Žalobce domáhá se žalobou na žalované obci vrácení 10% zvýšení dávky ze vstupného do kinematografických představení za rok 1920 v omezené částce 59.063 Kč 46 h s 5% úroky od 1. července 1923. Nárok na vrácení 10% zvýšení dávky opírá o ustanovení §§ 1431 a 1435 obč. zák., ježto žalovaná obec tuto dávku neoprávněně vybírala, po případě žádá za její vrácení též z důvodu § 1295 obč. zák. Zemská a obecní dávka ze vstupného do představení kinematografických byla zavedena pro Moravu a její enklavy ve Slezsku zák. ze dne 5. července 1914, čís. 6 z. z. m. z r. 1915. Dávka činí 20% vstupného (§ 2 cit. zák.) a připadá polovicí zemskému fondu a polovicí obecní pokladně (§ 15 cit. zák.). Ve schůzi správní komise města V. dne 17. prosince 1919 bylo usneseno, by dávka ze vstupného byla zvýšena na 30% počínajíc 1. lednem 1920. Usnesení toto (ohledně zvýšení dávky z kina o 10%) bylo doručeno Františku Sch-ovi dne 30. prosince 1919. Dopisem ze dne 15. ledna 1920 zažádal předseda správní komise mor. zemský výbor o schválení usnesení správní komise ze dne 17. prosince 1919. Mor. zemský výbor sdělil správní komisi ve V. dopisem ze dne 31. ledna 1920 k její žádosti ze dne 15. ledna 1920, že zažádal právě vládu o povolení vybírati 30% daň z kin, z níž by připadlo na obec 15% a na mor. zemský fond 15% a že je tedy dlužno sečkat na rozhodnutí vlády. Podle dopisu ministerstva vnitra ze dne 4. prosince 1924 vzala vláda usnesením ze dne 25. září 1924 na vědomí, že obec V. vybírala v době od 1. ledna do 31. prosince 1920 kromě 20% zemské a obecní dávky ze vstupenek do kinematografických představení podle zákona z 5. července 1914, čís. 6 z. z. mor. z r. 1915 dalších 10% vstupného ve prospěch obecní pokladny a udělila dodatečně a zcela výjimečně k tomuto opatření svolení na základě § 38 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. V době, kdy stalo se řečené usnesení správní komise o zvýšení dávky o 10%, byl v platnosti § 80 obec. zřiz. mor. (ve znění zákona ze dne 2. června 1898, čís. 45 z. z.), podle něhož k zavedení nových platů

a dávek obecních je třeba povolení zemského sněmu a nejvyššího schválení. Nelze tedy pochybovati o tom, že za platnosti § 80 obec. zřiz. mor. (zrušeného § 35 a násl. zák. čís. 329/21) příslušelo vládě udělití řečené povolení (§ 64 poslední odstavec ústavní listiny). Když pak, udělujíc dodatečné povolení (již za platnosti zákona čís. 329/21) činí tak na základě § 38 poslední odstavec zák. čís. 329/21, nelze z toho dovozovati neplatnost tohoto usnesení (§ 102 úst. list.), jak to činí první soud. Vždyť v zákoně ze dne 5. července 1914, čís. 6 z. zák. mor. z r. 1915 není vyloučeno zvýšení dávky ze vstupného jako zvláštní dávky. K jejímu zavedení byla obec za podmínek tehdy platného § 80 obec. zřiz. mor. oprávněna. Usnesení její opíralo se tedy o tehdy platný předpis hmotného práva. Proto v dodatečném povolení usnesením vlády, jejíž pravomoc nastoupila na místo zemského sněmu a nejvyššího schválení (předpis formální), nelze spatřovati porušení zásady § 5 obč. zák. Tím se stalo usnesení správní komise pravoplatným, ježto žalobce ani ne tvrdí, že byly proti němu podány námitky (§ 81 obec. zřiz. mor.), uváděje pouze, že majitelé kina podali odpor ústně. Rovněž nebylo ani tvrzeno, že byla podána stížnost podle § 8 zák. čís. 6 z. zák. mor. z r. 1915. Není pochybností o tom, že správní komisí usnesené zvýšení dávky ze vstupného o 10% mělo povahu dávky veřejné, i když bylo dávkou zvláštní, které vymáhají se jako nezaplacené daně (§ 82 (2) obec. zřiz. mor., srovnej §§ 10 a 12 zák. čís. 6 z. zák. mor. z r. 1915). Soudu přísluší toliko zkoumati, zda usnesení správní komise ze 17. prosince 1919 bylo formálně správným. K této otázce dlužno přisvědčiti. Jak shora dovozeno, stalo se usnesení úřadem k tomu příslušným v mezích oboru jeho působnosti. Bylo straně doručeno, takže jí nebyla vzata možnost hájiti svá práva. Usnesení toto bylo pak vládou dodatečně schváleno a stalo se tím pravoplatným. Pouze v těchto bodech — tedy po stránce formální — přísluší soudu právo přezkoumávati rozhodnutí správního úřadu (srovnej Pražák: Spory o příslušnost § 19). Žalobce domáhá se na žalované obci vrácení dávky vybrané na základě usnesení správní komise ve prospěch obecní pokladny, ku kterémuž opatření udělila vláda dodatečně svolení. Soud, rozhoduje věcně o návrhu žalobním, musil by po stránce hmotné přezkoumávati rozhodnutí správního úřadu, které se stalo pravoplatným dodatečným schválením vlády. K tomu však soud není oprávněn, i kdyby se usnesení správní komise po stránce hmotné přičilo zákonu. Rovněž nelze v tomto směru přezkoumávati usnesení vlády. Tím méně lze přezkoumávati nutnost a vhodnost rozhodnutí správního úřadu, zejména z jakých důvodů udělila vláda své dodatečné povolení. I když tedy žalobce nárok na vrácení vybrané dávky opírá o ustanovení §§ 1431 a 1435 obč. zák., po případě též o § 1295 obč. zák., nepřísluší soudu rozhodovati o tomto nároku žalobcově, ježto, jak shora doličeno, není oprávněn přezkoumávati po stránce hmotné pravoplatné rozhodnutí správního úřadu. Bylo proto odvolání žalované obce pro zmatečnost podle § 477 čís. 6 c. ř. s. vyhověti, rozsudek a řízení jemu předcházející jako zmatečné zrušiti a žalobu pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatel napadá usnesení odvolacího soudu o nepřipustnosti pořadu práva pro nesprávné posouzení právní. Výtku tu odůvodňuje zejména tím, že při řešení otázky, zda obec má vrátiti neprávem vybrané zvýšení obecní dávky ze zábav, nejde o přezkum hmotného obsahu rozhodnutí obce a vlády, nýbrž o přezkum prý ryze formálních otázek, zda obec jest oprávněna usnésti se na zvýšení dávky, zda jest potřebí schválení nadřízeného orgánu a, jak se toto schválení má státi. Při tom stěžovatel hájí názor, že obec nebyla oprávněna, usnášeti se na zvýšení dávky, aniž vláda oprávněna je schváliti. Ale při řešení otázky přípustnosti pořadu práva nerozhoduje, zda soud byl oprávněn, přezkoumávati nálezní správních úřadů jen po stránce formální, a pokud tak vůbec může učiniti. Nemá proto významu, zda jde ve sporu jenom o přezkoumání formální platnosti usnesení obce a vlády, nýbrž záleží na tom, jakého druhu jest zažalovaný nárok, zda jde o nárok z důvodu veřejnoprávního, z důvodu členství ve svazku veřejnoprávním, jakým jest svazek obecní, tedy o nárok obce, založený na její moci veřejné a správní, či o nárok z důvodu soukromého práva. O oprávnění soudu, přezkoumati správní nálezní, neb o vázanost jeho na správní rozhodnutí mohlo by se ve sporném případě jednati a bylo by lze o něm uvažovati teprve tehdy, kdyby soud byl příslušný, jednati o sporném nároku, a mohl se tedy vůbec nárokem tím obírat a uvažovati, jaký vliv má na jeho věcné rozhodnutí nálezní správního orgánu (obce a vlády). Ale soud není příslušným rozhodovati o nároku na vrácení obecní dávky neprávem prý vybírané. Tuto zásadu vyslovil a odůvodnil Nejvyšší soud již v nálezech uveřejněných pod čís. 5591 a 6234 sb. n. s. I ohledně jiných veřejnoprávních nároků zastává Nejvyšší soud stále též názor. Nárok obce na dávku ze zábav jest totiž nárokem, založeným nikoliv na důvodu práva soukromého, nýbrž zakládá se na členství ve svazku obecním, jest výronem vládního a správního oprávnění tohoto veřejnoprávního svazu. Nepřipustnost pořadu práva plyne dále i z předpisů o vybírání těchto dávek, podle nichž jsou k rozhodování o výměře dávky té povolány orgány správní (§ 14 pravidel o vybírání obecní dávky ze zábav ve všech obcích republiky Československé, dodatek III. k nařízení vlády č. 143/22 a článek I. k § 37 odst. (5) tohoto nařízení a § 37 zákona čís. 329/1921). Spory, jichž předmětem jest nárok na dávku ze zábav, nepatří tedy na pořad práva (§ 1 j. n.). Žalobce ovšem tvrdí, že opírá svůj nárok na vrácení přeplatku o § 1431 a 1435 obč. zák., že zaplatil dluh, jehož tu nebylo, po případě že usnesení obce o vybírání dávky nebylo platně schváleno, a dále o § 1295 obč. zák., že obec nedovoleným způsobem dávku předepsala a vybrala. Mohlo by se při povrchním usuzování zdáti, že předmětem sporu není nárok na veřejnou dávku, nýbrž že předmětem sporu jest omylné nebo bezdůvodné plnění nebo náhrada škody, tedy důvod práva soukromého a že otázka oprávněnosti předpisu dávky jest pouhou otázkou předurčující, kterou ve smyslu § 190 c. ř. s. může soud samostatně řešiti. Avšak, byť šlo ve sporu vedle otázky, zda dávka byla správně a důvodně předepsána, také o jiné otázky, přece jde v pod-

statě zase jen o placení veřejné dávky. Nárok na vrácení toho, co z důvodu veřejnoprávního bylo předepsáno a vybráno, nemůže mítí jiné povahy, než nárok na placení veřejné dávky samé. Vždyť jinak ten, kdo z důvodů veřejnoprávních jest k placení veřejné dávky zavázán, mohl by, obcházeje správní úřad, do jehož oboru rozhodování o tom patří, tím, že by zaplatil a pak z důvodu nedluhu nebo náhrady škody vznesl na soud nárok na vrácení, uvést v niveč zásadu přísného rozdělení funkce správy a soudnictví. Proto, byť formálně ve sporu byla oprávněnost předpisu dávky otázkou předurčující ve smyslu § 190 c. ř. s., v podstatě a hmotně podle výsledku šlo by zase jen o řešení oprávněnosti předpisu, což soudu nepatří. Nemůže tedy soud rozhodovati ani tehdy, odě-li návrh na rozhodnutí o veřejnoprávním nároku v roucho žaloby o vrácení nedluhu, vrácení platu bezdůvodného neb o náhradu škody. Proto již netřeba a nelze soudu zkoumati, zda jde ve sporném případě o to, že obec uložila dávku, aniž byla k tomu oprávněna, a zda bylo dáno svolení orgánem nadřízeným, který k tomu nebyl oprávněn a nedal svolení to platně. Má-li v podstatě býti rozhodováno o nároku veřejnoprávním, nemůže se soud pouštět do těchto otázek, dotýkajících se již věci samé.

Čís. 7288.

Zvýšení náhrady placené za trvajících již užívání místností jednotlivými spoluvlastníky ve společném domě týká se obyčejné správy společného jmění, o níž jest rozhodovati spoluvlastníkům většinou hlasů ve smyslu § 833 obč. zák.

(Rozh. ze dne 6. září 1927, R II 270/27.)

Návrh Adely A-ové, již náležela jedna pětina domu č. p. 74 v O., proti odpůrcům, majitelům čtyř pětín domu, by byl proveden odhad domu a by bylo znalci zjištěno, jaký peníz by byl přiměřený za živnostenské a obytné místnosti užívané odpůrci a navrhovatelkou, aby bylo výsledkem svědků zjištěno, že ze společného majetku lze docílití mnohem vyššího výnosu a konečně, aby bylo soudně stanoveno, kolik spolumajitelé domu č. p. 74 mají platiti za část nemovitostí, jichž osobně užívají, soud prvního stádu zamítl. Důvody: Navrhovatelka činí návrh, odvolávajíc se na ustanovení §u 835 obč. zák. Soud však považuje tento návrh za nepřipustný z těchto důvodů: Podle § 835 obč. zák. může soud rozhodnouti pouze o tom, zda má určitá změna společné věci býti provedena za poskytnutí jistoty podílníkům, kteří byli přehlasováni, či bez poskytnutí této jistoty. Dalším předpokladem však je, by se jednalo o značnou změnu společné věci, týkající se kmenové podstaty, buď aby byla zachována podstata, neb aby byla lépe zužitkována, což jasně vychází z nadpisu § 835 a násl. obč. zák., a nikoliv pouze o změnu co do užitků a břemen. Podle názoru soudu jde však v projed-